

Priprava čebeljih družin na prezimitev

Vida Lešnik*, vida.lesnik@vf.uni-lj.si

Bližamo se koncu priprav na prihodnjo čebelarško sezono. Letošnja sezona je bila tako glede vremena kot glede medenja precej muhasta. Posledica spomladanskega pomanjkanja hrane je bil vso čebelarško sezono slabši razvoj družin, zato je bila slabša tudi bera nektarja in mane.

Ta mesec je pravi čas, da opravimo še zadnje preglede in čebele pripravimo za prihodnjo čebelarško sezono. Naj navedem nekaj napotkov, ki jih moramo upoštevati ta mesec:

- Čebele dokončno nakrmimo za zimsko zalogo hrane.
- Zaradi slabega vremena je pri čebeljih družinah opaziti poapnelo zalego. Družini, ki je okužena s poapnelo zalego, bi sicer lahko zamenjali matico, vendar glede na letni čas to ni priporočljivo, zato ji zmanjšamo prostor ter odstranimo staro satovje z odmrliimi bubami.
- Vse čebelje družine dobro in natančno pregledamo, saj je v panjih manj zalege, zato zelo hitro ugotovimo kakršne koli spremembe. Če ugotovimo spremembe v celicah in če se njihova vsebina vleče, posumimo v hudo gniloba čebelje zalege. V tem primeru pokličite pristojnega veterinarja NVI VF za zdravstveno varstvo čebel.
- Ta mesec bomo končali poletno zdravljenje varoze, zato moramo po 14 dneh presledka preveriti naravni odpad varoj.

* mag., dr. vet. med., Nacionalni veterinarški inštitut, enota Maribor, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

- Pozorni moramo biti na tihe rope ali rope iz soseščine. Če se dogajajo ropi, moramo obvezno ugotoviti, zakaj se to dogaja. Vzroki ropa so npr. večje število nepravilno oskrbovanih čebeljih družin oz. pomanjkanje hrane, padla matica oz. matica trotočka, povečano število varoj in oslabele družine, tako da se ta ni zmožna braniti pred vsiljivci.



Huda gniloba čebelje zalege 2014

Zato še enkrat dobro pregledajte čebelje družine, ob kakršnih koli spremembah ali nepravilnostih v njih pa pokličite pristojnega veterinarja za zdravstveno varstvo čebel NVI VF. Skrbno kontrolirana in vzdrževana čebelja družina je močna in zdrava, kot taka pa čebelarju v ponos in veselje. ■

ČEBELJE PAŠE

Kostanjeva šiškarica in parazitoidna osa *Torymus sinensis*

Mateja Kocjan*, mateja.kocjan@zrsvn.si

Kostanjeva šiškarica, ki izvira iz Kitajske in je bila v Slovenijo vnesena iz Italije, povzroča škodo tako v kostanjevih nasadih kot tudi na pravem kostanju v gozdovih. KGZ Nova Gorica želi za zatiranje šiškarice iz Italije vnesti oso *Torymus sinensis*, ki prav tako izvira iz Kitajske, vendar je Zavod RS za varstvo narave za vnos te ose izdal negativno mnenje.

* odnosi z javnostmi, Zavod RS za varstvo narave

V Sloveniji že imamo izkušnje s tujerodnimi organizmi, saj jih je pri nas več deset vrst. Tujerodne vrste lahko postanejo invazivne, če so uspešnejše od domačih vrst – se hitreje razmnožujejo, zavzamejo njihov prostor, jim jemljejo hrano in tako sčasoma krajevno povsem prevladajo.

Kostanjevo šiškarico smo v naše nasade zanesli s sadikami kostanja iz Italije, nato pa se je razširila še v gozdove s kostanjem. Zaradi tega zdaj nekateri



Foto: Internet

Foto: Internet

Kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*)

Parazit kostanjeve šiškarice osa *Torymus sinensis*

želijo, da bi za zatiranje tega škodljivca k nam naselili še zajedavsko oso *Torymus sinensis*.

vpliva *Torymus sinensis* na hrastove šiškarice, saj bi te prav tako lahko bile njihov plen. V Sloveniji je znanih 31 vrst hrastove šiškarice. Lani so bili sicer predstavljeni prvi evropski podatki o vplivu zajedavske ose na hrastove šiškarice, vendar rezultati še niso dokončni. Zato zagovarjamo stališče, da je treba pri presojah vpliva vrste, ki jo želimo naseliti, skrbno in na podlagi raziskav pretehtati koristi in nevarnosti naselitve.

Kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) je drobna osa, ki izvira s Kitajske in živi izključno na kostanju. Odrasla osica živi le nekaj dni in se ne hrani, vendar v teh nekaj dneh na kostanjeve popke zaleže jajčeca, ličinke pa nato ustvarjajo šiške, ki zelo ovirajo rast novih poganjkov, listov in plodov. S tem drevo tako izčrpa, da to v skrajnih primerih tudi propade. Drevo s šiškami je tudi bolj dovzetno za okužbo s kostanjevim rakom.

Kljub temu da so koristi naselitve *Torymus sinensis* za zatiranje kostanjeve šiškarice nesporno dokazane, pa nevarnosti naselitve za zdaj še niso dovolj znane in raziskane. Nevarnosti naselitve je vsekakor treba poznati, kajti ko bo vrsta v Sloveniji naseljena, je ne bo več mogoče iztebiti.

Na Japonskem, v Severni Ameriki in ponekod v EU za zatiranje kostanjeve šiškarice uporabljajo osico *Torymus sinensis*. Vrsta je bila izbrana zato, ker je to edina kitajska vrsta, ki je vezana na kostanjevo šiškarico in ima z njo tudi časovno usklajen življenjski cikel. Na Japonskem in v Ameriki so z njo uspešno zatrli kostanjevo šiškarico, po začetnih težavah pa se vrsta kaže za uspešno tudi v Italiji.

Podoben primer vrste, ki bi naj pomagala pri zatiranju škodljivcev, je harlekinska polonica (*Harmonia axydris*), prinesena iz Azije, vendar ta zdaj povzroča več škode kot koristi. Tako kot vse pikapolonice je zelo uspešna pri zatiranju listnih uši in kaparjev, desetletja po prvih naselitvah pa se kažejo predvsem negativni vplivi na domorodne vrste, ljudi in njihovo premoženje. Harlekinska polonica je zdaj uvrščena med sto najbolj invazivnih vrst v Evropi.

Kljub vsemu pa je pri naselitvi *Torymus sinensis* potrebna previdnost. Slovenija ni Amerika ali Japonska, kakšen vpliv ima ta osica na domorodne vrste v Evropi, pa še ni znano. V Italiji so *Torymus sinensis* uspešno naselili v letih 2004–2006, kako bo to vplivalo na domorodne vrste, pa se bo pokazalo šele v prihodnjih letih. Na Japonskem in v ZDA, kjer je ta vrsta naseljena že več desetletij, namreč šele zadnja leta opažajo, da *Torymus sinensis* izpodriva nekatere domorodne vrste, ki prav tako zatirajo kostanjevo šiškarico. Gre torej za tekmovanje z domorodnimi vrstami in s tem za ogrožanje naravnega ravnovesja. Pomisleki pa se porajajo tudi zaradi morebitnega

Podobno je tudi z rastlinami. Japonski dresnik, ki so ga k nam prinesli kot medonosno rastlino, se prav tako uvršča med sto najbolj invazivnih vrst v Evropi. Izpodriva domorodne vrste rastlin in ga je nemogoče izkoreniniti. Da se take zgodbe ne bi ponavljale, moramo biti pri vnosu tujerodnih vrst izjemno previdni, ne glede na razloge, zaradi katerih naj bi jih naselili. Kar najbolj moramo biti prepričani, da njihov učinek ne bo škodljiv za naravo. ■

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652, 031/574 775 ali 02/570 18 17 (zvečer)

